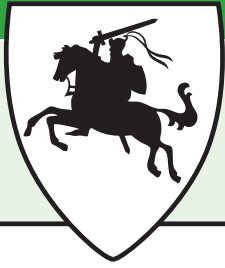

“
SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Dvi mokytojos meilės: kalba ir istorija

Penkiasdešimt metų, atiduotų lietuvių kalbai. Taip apie save gali drąsiai sakyti visagininė Stasė Černiauskienė. Pusę amžiaus ji moksleivius mokė lietuvių kalbos krašte, menančiame lenkų okupaciją. Net išėjusios į pensiją pedagogės ryšiai su paskutine darbovieta, Visagino „Verdenės“ gimnazija, liko tokie pat stiprūs - S.Černiauskienė tebevadovauja mokyklos muziejui. Lietuvių kalba ir muziejus - dvi jos meilės.

R Jaunius POCIUS
„Respublikos“ žurnalistas

Dėl muziejaus S.Černiauskienė sako nesijaudinanti. Jos dešimtmečių darbas neaprapuls, nes išvaikšiotuose kaimuose surinkti eksponatai niekur nedings ir, laikui bėgant, jų vertė tik kils. O štai dėl lietuvių kalbos būklės mokytojai neramu. Ne tik dėl jos ateities šiame krašte. „Skaidu mantant, kas vyksta su kalba apskritai visoje Lietuvoje“, - nesibaiminanti savęs krašto patriote vadinti pedagogė sako pastebinti gimtąją kalbą ir skurdinamą, ir neretai niekinamą.

Ilgametis S.Černiauskienės triūsas rūpinantis lietuvybe neliko neįvertintas. Ji buvo išrinkta Visagino garbės piliete. Turint galvoje, kad šio atomininkų miesto garbės piliečiais tapdavo daugiausia rusų tautybės gyventojai, lietuvių pagerbinimą reiktų laikyti neginčytinu jos darbų pripažinimu. O šiemet mokytoja muziejinkė - kandidatė į Seimo įsteigto G.Petkevičaitės-Bitės atminimo medalio „Tarnaukite Lietuvai“ nominantus. Visagino savivaldybė apdovanoti ją pasiūlė nominacijoje už pilietinę iniciatyvą stiprinant valstybę.

- Mokytoja, neabejoju, kad malonu, kai pastangos yra įvertinamos valdžios. Bet, ko gero, ne mažiau malonu jausti pačiam, kad ne veltui gyventa. Jūs pusę amžiaus mokėte vaikus lietuvių kalbos. Tada, kai mums „vyresnysis brolis“ primindavo, jog turime kalbėti „na čelovečeskom jazykie“ (žmonių kalba - rus.), ir dabar, kai niekas mums nebenurodinėja. Kada lietuvių kalbai buvo sunkiau?

- Kai dirbau Dūkšte, vėliau Visagine, buvo ir lietuviškos, ir rusiškos klasės. Karininkų vaikai žinodavo, kad išvažiuos ir kalbos ne-reikės, tai labai negražiai kalbėdavo ir lietuvių vaikus labusais vadin-davo. Bet sovietmečiu lietuvių klasėse vaikai kalbos stengėsi mo-kytis. Požiūris į kalbą lietuviškose ir rusiškose klasėse skyrėsi kaip diena ir naktis. Nes ir reikalavimai rusiškose klasėse buvo maži. Iš-mokti lietuviškai lyg ir nebuvo rei-kaujama. Dabar jau kita proble-ma. Padėtis liūdna. Kartais nesu-prasi, ką moksleiviai šneka.

- Ar reiktų suprasti, kad dabar pavojus lietuvių kalbai didesnis?

Stasės Černiauskienės atminimo albumo nuotr.

- Man atrodo, kad taip. Pastebiu keletą pavojingų dalykų. Kai pas mane ateina į muziejų vaikai, nebesuprasi, kokia kalba jie kalba. Puskalbė, ar kaip ją pavadintum. Netaisyklingai kirčiuoja ir taria žodžius, žodynas skurdus. Kai jie už-veria mokyklos duris, tarpusavyje šnekučiuojasi rusiškai. Pas mus la-bai daug mišrių šeimų. O į lietuvių mokyklą tie vaikai veržiasi. Bet ne visi pritampa. Štai atėjo į antrą klase mergaitė ir berniukas. Berniukas nesistengė ir vėl turėjo grįžti į rusišką mokyklą, o mergaitė sėkmingai pasivijo lietuvaičius. Iš mišrių šeimų būdavo labai gražių pavyzdžių. Esu pastebėjusi, kad net mišrių šeimų vaikai šeštąją klase baigė ir rašė geriau, jų kalba bu-vo žodingesnė negu kai kurių lie-tuviukų.

- Kaip paaiškinti, kad gimtoji kalba tarsi nustumiamą?

- Tai yra emigracijos poveikis. Į užsienį išvažiuoja labai daug jau-nimo. Anksčiau tėvai pas mus mo-kėsi vokiečių kalbos, o jų vaikai dabar jau anglų kalbą renkasi. Gimtosios nenori mokytis, nes ruošiasi išvažiuoti. Turiu daug pa-žįstamų, su giminaičiais pakalbu, jie sako, kad išvažiavusieji jau ne-griš.

- Kad ir kiek deklaruojame, jog gimtąją kalbą reikia ginti, atrodo, kad tai tik šauksmas ty-

ruose. Užsienietiškų pavadinimų brovimasis į mūsų gyvenimą, tenka pripažinti, nugali. Pardutuvinių, kavinių, klubų pavadinimuose lietuviški žodžiai jau tapę tarsi atgyvena. Jie perkrikštyti „šopais“, „klabais“, „pabais“. O gal tai tik didmiesčiams būdinga?

- Visur braunasi užsienio kalba. Tik į didžiuosius miestus gal labiau. Baisu, kad to jau nepastebime, kad tai jau tampa tarsi natūraliu dalyku. Kiek aš sovietmečiu kovojau, kad išsaugotume lietuviškų vietovardžių, gatvių pavadinimus. Kai kas pavyko, tai tikras stebuklas. Dabar daug kas keičiasi. Atrodo, mokytis dabar stengiasi tik tam, kad galėtų į užsienį išlėkti. Tokia nuostata: aš neturiu kuo už mokslą mokėti, todėl Lietuvoje ne-gyvensiu. Kai pagalvoji, šurpu. Jaunimo sparnai pakelti, anglų kal-ba svarbiausia. Papildomai eina mokytis, moka pinigus privačiai, ieško gerų specialistų.

- Skaitau Kultūros ministerijos, 2014-uosius paskelbusios Teatrų metais, numatomų renginių sąrašą. Jame - moksleivių filmų festivalis pavadintas „REC - 2014“, tarptautinis teatrų festivalis - „Cool!/Jėga!“. O juk rengė programą kultūros žmonės. Antai Lietuvai pirmininkaujant Europos Sąjungai, užsieniečiai stebėjosi,

kodėl mes, net būdami renginių šeimininkai, nekalbame lietuviškai. Ar mes nebejauciamo ribų, o gal gėdijamės savo kalbos?

- Šitai man kelia siaubą. Tai ko tada mes norime iš jaunimo? Ne kas nors kitas, o mes patys dėl to esame kalti. Tokie dalykai vyksta mūsų terpėje, nors niekas taip elgtis neverčia. Net sunku pasakyti, kodėl taip yra. Turbūt nenoras pasirodyti atsilikėliais, antrarūšiais. Reikia parodyti, kad nori eiti kartu su Vakaraais. Ir eina. Tik pasukome ne į tą pusę.

- Ar ne keista, kad mūsų valdžia su lenkiškais gatvių pavadinimais Vilnijos krašte taip atkakliai kovoja, o prieš anglicizmus kapituluoja.

- Tame lenkintame krašte verda kova, matome, kokios didelės baudos skirtos. Bet aš turiu vilties, kad kada nors prasidės kova ir su anglicizmais. Gal praeis visas dešimtmetis, o gal ir daugiau. Tą postūmį turi suteikti švietimas, kultūra. Svarbiausia, kad susiprastų tie, nuo kurių kažkas priklauso. Kad susiprastų skatinti masinį folkloro kolektyvų judėjimą, kuris gaivina tradicijas, neša gyvą žodį. Iki šiol stebiuosi, kad mūsų visokios komisijos nesugeba pakovoti su tais pavadinimais ir, blogiausia, net randa būdų tiems anglicizmams pateisinti.

- Pas mus mėgstama pasiteisinti, kad kalba yra gyvas organizmas, ji negali nesikeisti, nes ir gyvenimas keičiasi.

- Taip, kalba keičiasi. Įsijungi radiją, girdi kalbininkus, jie siūlo naujadarus, bet tai neprigyja. Aš pati iš kaimo kilusi, todėl domiuosi tarmėmis. Mokytis reikia iš liaudies kalbos, natūralios, turinčios savo atspalvių. Juk kiek pasakotojų šitame krašte yra likusių. Norisi, kad jie nykstant kaimams nedingėtų. Mes, pakraščelio žmonės, nepasiduodame. Stengiamės viktorinas, įvairiausių kalbos konkursų rengti. Labai lietuvišką žodį buvo išpopuliarinęs mūsų kolektyvas „Sedula“. Turiu muziejuje sukaupusi ir vaikams rodau tarpukario Lietuvoje išvykusių į užsienį laiškus ir negaliu atsistebėti, tokia graži išsaugota kalba. Rašo gyvai, tarmiškai, su priesaga -okas: paršiokas, žuveliokas. Kai kurie vaikai tai girdi pirmą kartą. Arba iš Sibiro grįžo žmonės, išvežti iš aplinkinių kaimų. Ir šiandien senoliai gyvi, puikiausiai išsaugoję savo kalbą, savo tarmę. Su vaikais renkame, užrašinėjame, kaupiame muziejuje. Tačiau skaudu pripažinti, kad jaunoji karta problemiška. Kalbos dalykai jai mažai rūpi. Jaunimas telefonais, kompiuteriais bendrauja, jam taip patogiau, taip greičiau. Apie knygų skaitymą nėra ko ir kalbėti.

- Tad ar verta stebėtis, kad mokyklos išleidžia mažaraščius? Ar nesate pastebėjusi, kaip iš gyvenimo stumiamą

knyga? Nebevertiname, žmonės jų stengiasi atsikratyti. Ar jūs neskaudina tas procesas, kad knygos vis dažniau keliauja iš namų, o ne atvirkščiai?

- Mano pačios kambarys, rūsys ir balkonas pilnas knygų. Ir pedagogai man sako, kad namie jau vietos mažoka. Prisikaupė, nes dar sovietmečiu bibliotekose nurašytų knygų buvo prisinešę, o, sako, jų atsisakyti negali. Saugo kaip stebuklą, jiems nekyla rankos išmesti. Vadinasi, ne visiems knygos nebereikalingos. Atsiradus internetui daug kas pasikeitė, todėl ir žmogus keičiasi. Bet vis tiek bus žmonių, kurie niekada neišmes knygos.

- Mūsų kalba, nors pašiepiama, žeminama, spaudžiama, net draudžiama, šitiek šimtmečių išgyveno. Ar tikite, kad jai gresia išnykimas?

- Aš manau, kad kalbai negresia išnykimas. Bet ji skursta. Nyksta gyvas žodis. Jaunimas praranda kalbos jausmą. Tai labai pavojinga. Man mama pasakojo, kaip anksčiau mokydavo skaityti ir kaip atsilygindavo mokytojui ar mokytojui, tam, kuris ateidavo į pirkimą ir mokydavo po 5-6 vaikus. Sako, duodavo ar bulvių, ar grūdų. Atrodo, buvo primityvu, bet žmonės stengėsi visokiais būdais. Jeigu patys būdavo beraščiai, bemoksliai, tai surasdavo kaime vieną kitą žmogų, kad galėtų skaityti išmokyti. O pokariu tėvai irgi iš paskutiniųjų stengėsi, kad vaikai mokytųsi, kažko pasiektų, specialybę įgytų. Visiems tos kalbos reikėjo. O gal, sakau, tiesiog mums reikalingi tokie išbandymai. Kai galima be kliūčių populiariainti savo gimtąją kalbą, tai mes elgiamės priešingai. Pernelyg dideliais europiečiais norime būti.

▶ **Atrodo, mokytis dabar stengiasi tik tam, kad galėtų į užsienį išlėkti. Kai pagalvoji, šurpu**

- Dabar jūs rūpinatės mokyklos muziejumi. Suprantu, kad jo funkcija - ne tik saugoti etnografinius eksponatus...

- Čia vyksta edukaciniai užsiėmimai, vaikai pažįsta krašto istoriją. Kartu sužino naujų, tarmiškų žodžių, praturtina savo kalbą. Gimtajai kalbai negaliu neskirti dėmesio, nes tai mano sritis. Pernai buvo Tarmių metai, vaikai daug įdėjo triūsio užrašinėdami tarmes. Dirbdama šį darbą pajutau, kad mane ar Dievas, ar dar kažkas visą laiką pasuka į tą kelią, kuriuo turėčiau eiti. Suprantu, mano pastangos tėra lašas jūroje, bet džiaugiuosi, kad savo darbu bent šiek tiek prisidedu prie tautiškumo ugdymo šiame krašte.

NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2013

RAŠYKITE MUMS. NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2013. A.Smetonos g.2, Vilnius LT-01115, arba elektroniniu būdu redakcijos@respublika.lt. Tel. (8-57) 21 5435-35

Mieli skaitytojai,
kviečiame aktyviai rinkti
Lietuvos nacionalinę
vertybę - nugalėtojus
skelbsime š.m. kovo 28 d.

Dienraštis „Respublika“ kartu su „Zonta International“ ir Vilniaus miesto savivaldybe organizuoja „Respublikos“ nacionalinių vertybių rinkimus“. Redakcija laikosi nuostatos, kad kiekviena istorija, patekusi į laikraščio puslapius, jau yra vertybė. Kiekvienas žmogus, ieškojęs, rašęs ir siuntęs mums aprašytas istorijas, nusipelno didžiausios pagarbos.

Kompetentinga komisija, sudaryta iš įvairių sričių specialistų, kultūros pasaulio atstovų, iš penkių kategorijų nominantų atranka geriausiuosius - jie ir tampa metų nugalėtojais. Tarp jų - ir didžiausio skaitytojų palaikymo sulaukusi nominacija.

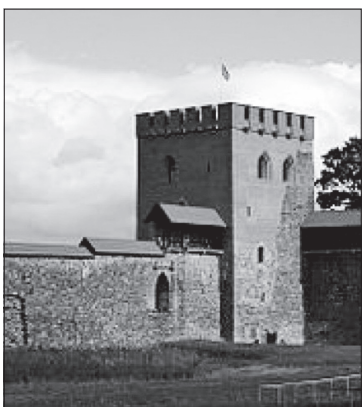
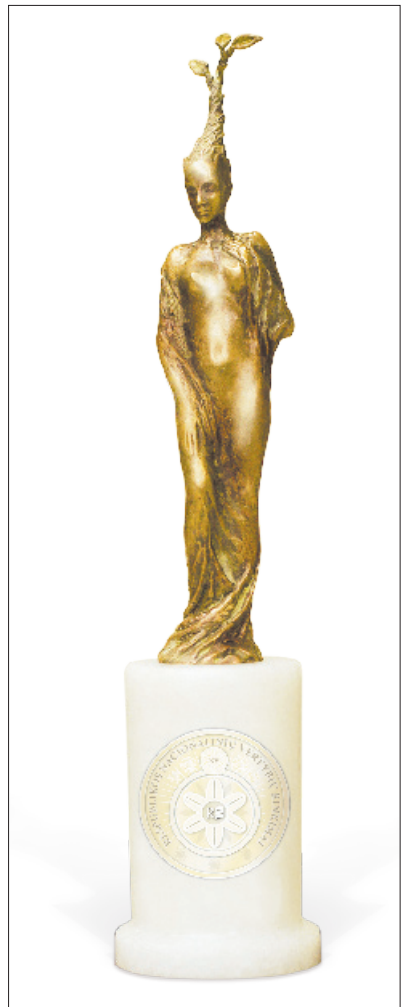
Vilniaus miesto rotušėje nugalėtojams bus įteikiamos specialiai šiam projektui skulptoriaus Viktoro Tunkevičiaus sukurtos statulėlės „Šakelė“.

Kiekvienam nominantui įteikiamas Garbės raštas ir dienraščio „Respublika“ prenumerata, o kiekvienam rašiusiajam - Padėkos raštas ir dienraščio „Respublika“ prenumerata. Renginyje apibendrinamas metus trukęs projektas, kuriame galėjo dalyvauti kiekvienas Lietuvos žmogus.

„Nacionalinių vertybių“ apdovanojimų vakarą paskelbiami septynių nominacijų nugalėtojai:

„Žmogus amžininkas“;
„Žmogus - istorinė asmenybė“;
„Reiškinys, garsinantis Lietuvą“;
„Istorinis faktas“;
„Daiktas - objektas, garsinantis Lietuvą“;
„Respublikos“ skaitytojų balsas“;
„Zonta International“ balsas.

Šiandien pristatome antrąją pusę pretendentių į nacionalines vertybes.

24 Vokietijos slaptieji susitarimai, SSRS pirmoji okupacija ir ją lydintis smurtas, pirmieji masiniai gyventojų trėmimai. Šiandien pagerbkime Laptevų jūros tremtinių **brolią „Lapteviečius“**, vienijančius 1941 m. iš Lietuvos ištremtus ir vėliau Jakutijoje atsidūrusius žmones bei jų šeimos narius.

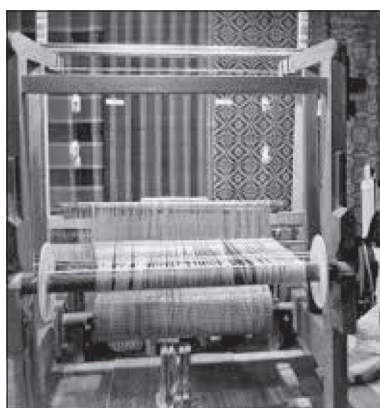
26 Medininkų pilis - sustabdžiusi mongolų ordą. Daugybė tautų ir šiandien turėtų ateići nusilenkti kiekvienam jos akmeniui. Juk tai jos tvirtumas ir lietuvių narsa būtent čia pastojų kelią besikėsinančiai pavergti visą Europą mongolų ordai!

28 Jonas Aukštuolis - pirmasis Lietuvos pasiuntinys Švedijoje (1885-1949). Jam teko atstovauti Lietuvos valstybei. Tai nebuvo pačios svarbiausios šalys, turėjusios lemiamą reikšmę tuometei Lietuvos užsienio politikai. Tikriausiai tai ir nulėmė, kad nedaug kas iki šiol žinojo, ypač tarp istorijos mėgėjų, apie diplomata J. Aukštuolį ir jo veiklą nepriklausomos Lietuvos labui.

30 Praėjusiais metais Lietuvos partizanų Vyčio apygardos vadui **Danieliui Vaiteliui-Briedžiui** būtų sukakę 100 metų. Gimė jis 1913 metų rugpjūčio 5 dieną Panevėžio apskrityje. 1933-1935 metais mokėsi suaugusiųjų gimnazijoje Kaune. Baigęs gimnaziją, įstojo į pirmojo Lietuvos prezidento Antano Smetonos karo mokyklą. Ten mokslus tęsė 3 metus.

32 Kazys, Jonas ir Liudvikas Baltušnikai, būsimeji Vyčio apygardos partizanai, gimė, augo ir mokėsi Raguvoje, vėliau tarnavo Lietuvos kariuomenėje, gavo puskarininkių laipsnius. Aukšti, gražiai nuaugę, jie buvo skiriami garbės sargybiniais. Visi trys, baigę Karo policijos mokyklą Kaune, saugojo valstybinės reikšmės pastatus, Prezidento rūmus.

34 Vargu ar rasis Lietuvoje žmogus, nieko negirdėjęs apie grafitės **Emilijos Plaiterytės** neeilinę asmenybę - neįtikėtina narsią 1831-ųjų sukilimo karžygę, jauna, liauna ranka tvirtai laikiusią kovos kardą, o taurioje sieloje kaupusią drąsą, neįkainojamą turtą - besąlygišką meilę Tėvynei, žiaurią carinę priespaudą kentusiems jos žmonėms.

25 Kas yra kultūros centras? Bedvasis pastatas miestelio centre su skambiu pavadinimu ar didelis miestas su bažnyčiomis, teatrais ir parodų salėmis? Kuris „kultūros centras“ didesnis, reikšmingesnis. **Vienaragių šilo** sodybos gyventojai liudija, kad savąjį kultūrinį traukos centrą galima sukurti ir kaimelyje.

27 2010 metais, suteikiant Nacionalinę kultūros ir meno premiją Lietuvos folkloro teatro režisierii **Poviliui Mataičiui** ir teatro dailininkei Daliai Mataičienei, pats teatras oficialiai jau nebeegzistavo. Paties P.Mataičio žodžiais, „buvo nuėjęs į gilų po grindį“. P.Mataičio sukurtas Lietuvos folkloro teatras egzistavo 22 metus (1968-1990).

29 Kaip lengva atsiminti ryškiaspalvę Dainavos krašto gėlę **lietuvinę naktiziedę** (Silene lithuanica). Vieną kartą pamatysai - ir jau niekada neužmirši. Ir todėl, kad iki jos reikia toli keliauti, ir todėl, kad vardas toks ypatingas: lietuvinė naktiziedė. Graikų kalboje „silene“ reiškia mėnulis, taigi aišku, kad naktiziedės žydi mėnuliui šviečiant...

31 Visi, kurie domisi prieškarinio metų Lietuvos diplomatinės istorija, žino **Eduardo Turausko** (1896-1966) pavardę. Žino jį kaip 1939-1940 metų užsienio reikalų politikos pirmąjį asmenį. Žino, kad jis 1940 metų birželio 15 d. išvyko į Šveicariją, išsiveždamas slaptuosius Užsienio reikalų ministerijos dokumentus, kurie buvo perduoti saugoti į Huverio instituto archyvą (JAV, Kalifornija).

33 Skautai - tai jaunimo organizacija, turinti tikslą per žaidimus, iškylas, stovyklas išaukštinti jaunimą meilės Tėvynei ir artimui dvasioje. Pirmieji skautai Lietuvoje pradėjo savo veiklą 1918 m. lapkričio 1 d. Vilniuje. Panevėžyje „Kęstučio“ skautų draugovė įkurta 1920 m. Vėliau ji pavadinama **Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Kęstučio draugove**. Ši draugovė buvo viena geriausių Lietuvoje.

35 Nuo seno Lietuvos kaimuose kone kiekvienoje pirkioje stovėjo audimo staklės. O sunkiausia rankiniu būdu padaroma šių staklių pagrindinė detalė buvo **skietas**. Jis audėjų buvo pagarbiai saugomas ir „neskolinamas daiktas“. Dėl sudėtingos skieto gamybos meistrų skietininkų buvo nedaug. Kaip išsaugoti Lietuvos kaime gimusį paveldą, susirūpinta 1999 metais.

Organizatoriai:

RESPUBLIKA

Rėmėjai

KOVO 28 D. ROTUŠEJE
VYKS APDOVANOJIMAI

Į apdovanojimų vakarą nuoširdžiai kviečiame visus 2013 metų projekto dalyvius.

Tel. pasiteirauti (+370-682) 16-558.

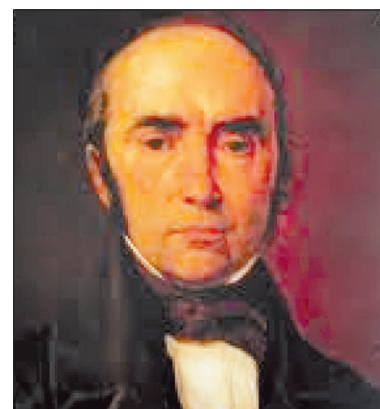
36 „Mylimas. Gerbiamas. Visada laukiamas. Jūs buvote mūsų visų - ir mokytojų, ir mokinių - draugas, žavintis savo energija, nuotaikingumu“. Tai apie **Juozą Milašį** - „Saulės“ gimnazijos įkūrimo iniciatorių, garsiusių Plungės apie 20 metų įkurtu estradiniu ansambliu „Žemaitėliai“, kuriame pirmuosius žingsnius į muzikos pasaulį žengė dabar garsūs šalyje ir už jos ribų dainininkai, muzikantai.

38 „Misija Sibiras“ - jaunimo pilietiškumo ir patriotiškumo mokykla. Jaunimas keliauja į Sibirą, tvarko lietuvių tremtinių ir kalininių kapus, grįžta mokyklas, universitetus ir bendruomenes ir savo pavyzdžiu rodo, kaip galima būti pilietiskam ir patriotiskam. Nuo 2006 metų jau įvyko 12 „Misija Sibiras“ ekspedicijų, o jose norą dalyvauti internetu pareiškė per 10 tūkst. žmonių, dalyvavo apie 130.

40 2013 m. sausio 1 dieną sukako 120 metų, kai Aukštosios Panemunės valsčiuje gimė Lietuvos muzikinio gyvenimo darbuotojas - vargonininkas, chorvedys, muzikos mokytojas, bažnytinės muzikos kūrėjas ir muzikos veikėjas, Šaulių sąjungos ir Šv.Cecilijos draugijos narys - **Kazimieras Stasiulevičius**.

42 Antanas Pocius - giesmių ir dainų autorius, bažnyčios vargonininkas, Plungės vaikų muzikos mokyklos fortepijono mokytojas, ilgametis įvairių organizacijų, chorų ir vokalinų ansamblių vadovas. Ir šiandien nė vienas plungiški senjorų susibūrimas nepraeina nepadaivavus jo sukurtų dainų apie sidabrinę jaunystę, žilagalvį Babrungą, Plungės parką ir žalias jo alejas.

44 „Aš tik žinau viena: kad ir kas valdytų Lietuvą, o žemė, upeliai, kalneliai liks tie patys - jų nesurūsins, nesuvokietins... Taip. Bet žmonės! Ar bekalbės lietuviškai po šimto metų?“ Tai Žemaitijos krašto šviesuolės, mėgėjų teatro režisierės, kultūros puoselėtojos, gabios literatės, politinės kalinės, Sąjūdžio pirmieivės **Stasės Niūniavaitės** (1923-2002) žodžiai, užrašyti jos dienoraštyje.

37 Tautos gyvybingumo skatintojui, pirmajam lietuvių istorikui **Simonui Daukantui** - istorikai nepagailėjo plunksnos aukštindami jo indėlį į Lietuvos praeities tyrinėjimus. Literatai mato jame senosios lietuvių literatūros žinovą, kalbininkai - žemaičių tarmės muziejinių. Svarbiausia - jis lietuvių tautos ugdytojas, tautos savigarbos žadintojas, Lietuvos etnos psichologijos tyrinėtojas.

39 Daktaras **Jokūbas Šimkevičius** (1775-1818) buvo garsus XIX a. pradžios Vilniaus gydytojas, medicinos, chirurgijos bei filosofijos ir laisvųjų menų mokslų daktaras, Vilniaus universiteto garbės narys, plačiai žinomas mokslininkas, Vilniaus medicinos draugijos signataras, Vilniaus medicinos draugijos pirmininkas, kovos už blaivybę pradininkas, savo krašto patriotas.

41 Panevėžio krašto partizaninio judėjimo pradžioje, formuojantis stambesniems partizanų junginiams, didelės reikšmės turėjo **Lietuvos Laisvės armijos 3-joji šiaurės apygarda**. Ją įkūrė diversinės mokyklose nacistinėje Vokietijoje parengti partizanai.

43 Respublikinių dainų švenčių dirigentas, chorinės muzikos propaguotojas, Lietuvos radijo ir televizijos valstybinio choro įkūrėjas **Lionginas Abarius**. 1995 m. už nuopelnus Lietuvos valstybei, jos kultūrai, menui ir mokslui apdovanotas Didžiojo kunigaikščio Gedimino 3-jojo laipsnio ordinu, o 2012 m. už nuopelnus tautinei kultūrai pelnė „Aukso paukštės“ apdovanojimą.

45 Maironėčių vakaronės, skudučių muzika, smuiko godos, chorų didingas skambėjimas, turistiniai žygiai istorijos keliais, tautosakos ir retų lietuviškų žodžių rinkimas, paminklas laisvės didvyriams, meilė poezijai, knygai, dailės pamokos - tai tik dalinė **Antano Juškos**, kaip mokytojo ir inteligento, veiklos charakteristika.

► Visi pretendentai

1. Alfonsas GILVYDIS - tarpukario Seimo vicepirmininkas
2. Prof. Albertas ZALATORIUS - literatūrologas
3. Vilhelmas STOROSTA-VYDŪNAS - dramaturgas, publicistas, filosofas
4. Salvinija GIEDRIMINĖ - dailininkė, menininkė
5. Jonas KRIAUČIŪNAS - varpininkas, visuomenininkas
6. Felikas SVIRSKIS - pedagogas, muzikas
7. VASARIO 16-osios NEPRIKLAUSOMYBĖS AKTAS
8. Kunigas Antanas MACKEVIČIUS
9. S.DARIAUS ir S.GIRĖNO TESTAMENTAS - „Mes skrisime į Lietuvą“
10. Profesorius Antanas KUDZYS - mokslininkas
11. Petras MOTIEKAITIS - aviamodeliavimo pradininkas
12. Generolas Pranas TAMAŠAUSKAS
13. Antanas POŠKA - keliautojas, antropologas
14. Jurgis TILVYTIS-ZALVARNIS - kunigas, poetas
15. KAIMAS - Lietuvos vertybė
16. Jonas VARIAKOJIS - Nepriklausomybės kovų dalyvis
17. Režisierius Vidmantas BACIULIS
18. Jurgis ELISONAS - aviacijos pradininkas, pedagogas
19. Jonas MACIEJAUSKAS - vienas Panevėžio katedros statytojų
20. Stasys MATJOŠAITIS-ESMAITIS - tarpukario pedagogas
21. Pranas MAŠIOTAS - vaikų rašytojas, pedagogas, publicistas
22. Petras RUSECKAS - knygnešys, savanoris, istorikas
23. Antano ir Onutės ČESNULIŲ skulptūrų ir poilsiio parkas
24. Brolija „Lapteviečiai“
25. Vienaragių šilas
26. Medininkų pilis
27. Povilas MATAITIS - lietuvių folkloro teatro režisierius
28. Jonas AUKŠTUOLIS - pirmasis Lietuvos pasiuntinys Švedijoje
29. Lietuvinė NAKTIZIEDĖ (Silene lithuanica)
30. Danielius VATELIS-BRIEDIS - Lietuvos partizanų Vyčio apygardos vadas
31. Eduardas TURAUSKAS - žemaitis nuo Endriejavo
32. Broliai Kazys, Jonas ir Liudvikas BALTUŠNIKAI - Vyčio apygardos partizanai
33. Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Kęstučio Panevėžio SKAUTŲ DRAUGOVĖ
34. Emilija PLIATERYTĖ - karžygė, Lietuvos Žana d'Ark
35. SKIETAS, audimo meistrai SKIETININKAI
36. Juozas MILAŠIUS - muzikas, mokytojas, dainų autorius
37. Simonas DAUKANTAS - pirmasis lietuvių istorikas
38. „MISIJA SIBIRAS“ - jaunimo pilietiškumo ir patriotiškumo mokykla
39. Jokūbas ŠIMKEVIČIUS - daktaras, mokslininkas
40. Kazimieras STASIULEVIČIUS - muzikos mokytojas
41. Trečioji šiaurės Lietuvos LAISVĖS ARMIJOS APYGARDA
42. Antanas POCIUS - mokytojas giesmių ir dainų autorius
43. Lionginas ABARIUS - pedagogas ir kompozitorius
44. Stasė NIŪNIAVAITE - Žemaitijos šviesuolė
45. Antanas JUŠKA - mokytojas